

“Hij gaf hun een bewijs van zijn liefde tot het uiterste toe” (Johannes 13,1)

Inleiding

De kleur in de vastentijd is paars: teken van inkeer en boete. Maar op witte donderdag is de kleur feestelijk wit. We vieren de grote liefde van Jezus, die ons de voeten gewassen heeft en ons het Sacrament van zijn aanwezigheid heeft nagelaten.

Eerste lezing: Exodus 12, 1-8 en 11-14

Wie van ons is er ooit in Egypte geweest? Een enkeling. Toch komen we er allemaal vandaan. ‘Egypte’ is het gebied van de slavernij. In Egypte zetten de mensen elkaar onder druk. Zelf slaaf zijnde, maken ze anderen ook tot slaaf. Want dat is wat zonde doet. Je berooft jezelf van de vrijheid, en tast die van een ander ook aan. In Egypte zijn de mensen slaaf en slavendrijver tegelijk. Hoe komen we nu uit Egypte? Niet op basis van ons goede gedrag. Of door emancipatie omdat we slachtoffer zijn. Nee, de scheidslijn is het bloed van het lam. Het lam staat symbool voor leven dat zichzelf uitgiet, zichzelf geeft. Het is een aangrijpend symbool, maar in Exodus 12 nog geen werkelijkheid. Alles kijkt uit naar de vervulling. Naar het ware Offer: Jezus die zijn God-menselijk leven geeft. Iedere kerk is als een huis waaraan bloed gestreken is. Hier ontkomen we aan ‘Egypte’ én aan Gods oordeel daarover. Want Gods oordeel over deze hoogmoedige wereld liegt er niet om. Hij doodt de eerstgeborene. Hij geeft dat hele systeem de genadeklap. Laat mijn volk gaan!

Gebod: God, verbreek de banden van onze zonden, bevrijd ons uit Egypte.

Vraag: Waaruit zou ik bevrijd willen worden?

Tweede lezing: 1 Korintiërs 11, 23-26

Iemand met blijkbaar nogal veel haast, sprak ooit van ‘even de liturgie in elkaar flansen’. Wat een manier van zeggen! Zelfs ‘de liturgie in elkaar zetten’ zou onjuist zijn. We bereiden de liturgie voor: dat is wat anders. Het is een kwestie van ‘ontvangen en doorgeven’. Natuurlijk daarbij klinkt onze eigen tijd en persoonlijkheid ook mee. Maar het wezen is onveranderlijk: Jezus die zichzelf geeft. ‘Tot mijn gedachtenis’, zegt Hij. Gedachtenis is meer dan ‘herinnering’. Eucharistie is meer dan een souvenir. Gedenken is: ons heden laten aanraken door Hem die ‘gisteren en heden dezelfde is’. In de gedachtenis maakt Jezus ons gelijktijdig met Hem. De eeuwigheid treedt onze tijd binnen.

Gebod: Jezus, help ons om uw geschenk te ontvangen en trouw door te geven.

Vraag: Wat helpt jou bij een goede voorbereiding op de H. Mis?

Evangelie: Johannes 13, 1-15

Het werk dat Jezus verricht, is laaggeschoold en letterlijk vernederend werk. Je moet ervoor door de knieën. Daar willen we van nature zo snel mogelijk aan ontsnappen. Maar Hij die terecht ‘Leraar en Heer’ genoemd wordt, is tegelijk de allerlaagste dienaar. Het vuil dat we in het leven van alledag oplopen, wast Hij af. Sommigen zien in deze passage een verwijzing naar de Biecht. In de priester die de vuilheid en domheid van de mensen hoort opbiechten, is Jezus zelf werkzaam. Hij wast onze voeten. Maar de toepassing is nog breder. Wij allemaal zijn geroepen om elkaar niet de oren maar de voeten te wassen. De motivatie hiertoe ligt in de ‘liefde tot het uiterste’ die Jezus aan ons meedeelt. De liefde maakt alles licht, zei St. Augustinus ooit.

Gebod: Steeds word ik vuil, steeds laat ik mijn voeten wassen door U, Heer.

Vraag: Welke ervaringen heb jij met het ritueel van de voetwassing?

“Hij is voor ons oorzaak van eeuwig heil geworden” (Hebreeën 5,9)

Inleiding

Goede Vrijdag heet in een lied de ‘dag zo bitter en zo goed’. *Bitter*, omdat het kwaad zich uitleeft op de Zoon van God. *Goed*, omdat het kwaad geen vat op Hem krijgt. De duivel denkt zijn overwinning te vieren. In werkelijkheid overwint de goddelijke Liefde.

Eerste lezing: Jesaja 52,13 – 53,12

Dit is de meest indrukwekkende passage over de ‘dienaar van de Heer’. Hij doet wat de Heer wil: in de bres springen voor zondaars. Voor mensen die niet inzien wat ze fout doen en dat ook niet in willen zien. De consequenties van hun daden neemt Hij op zich. Heel cru staat er: ‘Het heeft de Heer behaagd hem met slagen te pijnigen’. Wacht even, dat deden de mensen toch? Ja, maar op een mysterieuze manier doet God daarin het Zijne. Schept God dan behagen in mishandeling? Nee, maar wel in de trouw die zo door de vuurproef heengaat. Als een volleerd judoka incasseert Jezus het kwaad. Hij gebruikt de kracht daarvan om het ten val te brengen.

Gebed: Heer, laat uw lijden mij tot inkeer brengen.

Vraag: Hebben mijn zonden Jezus gemarteld?

Tweede lezing: Hebreeën 4,14-16 en 5,7-9

Maria is voor veel gelovigen een warme, nabije persoon. En terecht! Zij is onze moeder in het geloof. Maar dat betekent niet dat Jezus dus op afstand staat. ‘Hij is in staat mee te voelen met onze zwakheden’. Misschien denk je: Jezus is zonder zonde, Hij kent de kracht van de verleiding niet zoals ik die ervaar. Maar wie kent de macht van het kwaad beter: degene die ervoor zwicht of degene die er tot het einde weerstand aan biedt? Juist omdat Jezus niet gecapituleerd heeft, kent Hij de beproeving nog veel beter dan wij. Hij is voor ons ‘oorzaak van eeuwig heil’.

Gebed: Hogepriester, sta me bij in de beproevingen van het leven.

Vraag: Jezus heeft ‘gehoorzaamheid geleerd uit het lijden’ – en ik?

Evangelie: Johannes 18,1 – 19,42

Zeven kruiswoorden sprak Jezus uit. Drie daarvan vinden we bij Johannes. Allereerst: ‘Vrouw, zie daar uw zoon; zoon, zie daar uw moeder’ (19,26-27). Hier wijst Jezus Maria aan als moeder van alle gelovigen. Want Hij deelt alles met ons. Niet alleen zijn Vader, ook zijn Moeder. In de Sint Jan te Den Bosch staan deze woorden levensgroot geschreven. *Ecce Mater tua*: zie uw moeder. Het tweede kruiswoord is: ‘Ik heb dorst’ (19,28). Een hele wereld van dorst komt hier samen. Letterlijke dorst. Dorst naar liefde. Dorst naar werkelijk leven. ‘Mijn ziel dorst naar God’. (Psalm 42) Jezus lest deze dorst door het water dat uit zijn zijde stroomt (34). Dat water is de goddelijke liefde, het goddelijke leven, dat ons diepste verlangen stilt. Het derde kruiswoord is: ‘Het is volbracht’ (19,30). Ooit gebruikte minister Borst deze woorden, doelend op de euthanasiewet die erdoor was. Een pijnloze en gemakkelijke dood op verzoek. Het logische gevolg van: je geen raad weten met het lijden. In het christelijk geloof is niet het lijden, maar de zonde het Grote Kwaad. Van de zonde bevrijdt Jezus ons. Het lijden daarentegen heiligt Hij. We mogen het lijden best proberen te vermijden, maar niet altijd en niet tegen iedere prijs. Daar is het te heilzaam voor.

Gebed: *Passio Christi, conforta me* – lijden van Christus, vertroost mij.

Vraag: Waar dorst ik naar?

“Hij is verrezen, Hij is hier niet.” (Marcus 16,6)

Inleiding

In de Paasnacht klonken vroeger twaalf, tegenwoordig negen lezingen. Of een keuze daaruit. Je moet bedenken dat deze nacht vroeger werkelijk werd doorgebracht met zingen, bidden en lezen. Dat vereist een passie die we tegenwoordig haast alleen nog zien in het uitgaansleven. Stel je voor dat we net zo warm liepen voor God...

Waarom horen we zoveel uit het Oude Testament voordat eindelijk het Paasevangelie klinkt? Het is verleidelijk om de lastige passages over te slaan en direct naar het Nieuwe Testament te springen. Toch missen we dan veel. Het Oude Testament is wel eens genoemd: ‘De profielschets van de Messias’. Hier lezen we wat de opdracht van Jezus is, hier lezen we wat je van de Messias (= Christus) mag verwachten. In iedere lezing licht iets op van wie Jezus is. In het bijzonder als Hij door de dood heen de weg naar het Leven baant.

Eerste lezing: Genesis 1, 1 – 2,2

Wij spreken vaak van ‘weekend’. Maar eigenlijk is dat een misleidend woord. Want de zondag is geen ‘end’ maar ‘begin’. Eerste dag van de week! God deed het licht aan, om te beginnen. En wie doet straks het licht uit? Gaat de schepping voorgoed ten onder? Dat zou je kunnen denken. Maar op Pasen deed God het licht opnieuw aan! En nu voorgoed.

Gebed: Schepper, U laat niet varen wat uw hand begon.

Tweede lezing: Genesis 22, 1-18

Mensenoffers, ze zijn de eeuwen door gebracht. Ook in onze tijd offeren mensen tijd, relaties en zelfs (ongeboren) leven op aan zaken die dat niet waard zijn. Vraagt God zoiets? In de Bijbel blijkt het anders te gaan. Uiteindelijk is het GóD die offert! De Vader geeft zijn Zoon. Iemand zei ooit: ‘Offeren is geven in de hoogste graad.’ Zo lief heeft God ons.

Gebed: Vader, wij danken U voor uw Offer, in onze handen gegeven.

Derde lezing: Exodus 14,15 – 15,1

Wat zijn de Joden doodsbang geweest toen ze het Egyptische leger zagen opdoemen. En wat opgelucht, toen ze zagen, dat het leger ze echt n-o-o-i-t meer kon vangen. Deze tekst is vanouds opgevat als gelijkenis van het Doopsel. En de Paasnacht is bij de uitstek de nacht om gedoopt te worden. Gedoopt worden is ontsnappen aan kwade machten.

Gebed: Dank U, God, voor deze bevrijdingsnacht.

Vierde lezing: Jesaja 54, 5-14

Pasen: doortocht door de dood naar het Leven. Hoe ziet de macht van de dood eruit in Jesaja 54? Israël wordt vergeleken met een vrouw die verlaten is. Doodongelukkig, doodeenzaam. Betekent het woord ‘kerkverlating’ soms dat God de kerk verlaat? Hebben wij het ernaar gemaakt? Pasen is Zijn hernieuwde liefdesverklaring.

Gebed: Bruidegom, uw liefde geeft ons een nieuwe lente.

Vijfde lezing: Jesaja 55, 1-11

De paasnacht is vanouds doopnacht. Vervolgens ontvangen de (volwassen) dopelingen voor het eerst het heilige Brood. Wij ontvangen dat, om tot in het diepst van ons wezen gevoed te worden. Wat deze

wereld te eten geeft, voedt uiteindelijk niet. Je betaalt er veel voor, je kauwt erop, maar het lege gevoel blijft. Dat is wat zonde met een mens doet. God geeft ons iets beters: zichzelf. Dat is niet te betalen zo kostbaar. Je kunt toch ook niet betalen voor zonlicht?

Gebed: Heer, leer me de waarde kennen van wat niet te koop is.

Zesde lezing: Baruch 3,9-15 en 3,32 – 4,4

De dood heeft vele gezichten. Eén daarvan is de ballingschap. Israël viel uiteen, het liep verdwaald en verdwaasd door vreemd land, als een zombie. Ballingschap is de ervaring van: niet op je plek zijn. Je afvragen: wat doe ik hier. Hoe komen we uit deze dood tot het ware leven? De wijsheid is onze gids. Wijsheid is Paaslicht dat schijnt over het leven van alledag.

Gebed: Lieve Heer, geef me de wijsheid die me ontbreekt.

Zevende lezing: Ezechiël 36,16-17a en 18-28

‘De kerk is het bewijs dat God niet bestaat’, spotte iemand ooit. Zo werd Gods heilige Naam ook gelasterd als de heidenen naar Israël keken. Ballingschap en ontredde. Dat volk zal dus wel een onmachtige of onverschillige God hebben. Maar daar laat de Heer het niet bij zitten. ‘Uw Naam worde geheiligd’, bidden we. Door wie? Allereerst en allermeeft door God zelf!

Gebed: Vader, uw Naam worde geheiligd.

Achtste lezing: Romeinen 6, 3-11

In oude kerken zijn prachtige doopbassins gevonden. Kruisvormig. De dopelingen gingen aan de ene kant onder in het water, aan de andere kant stonden ze eruit op. Gedoopt worden is sterven en opstaan met Jezus. We zijn gestorven voor de zonde. Nu heeft de zonde geen recht meer op ons. Net zo min als een baas een claim heeft op een ex-werknemer. Of sterker nog: op een overledene.

Gebed: God, laat mijn doop het beeld zijn van heel mijn leven.

Evangelie: Marcus 16, 1-8

‘En uit vrees zeiden ze er niemand iets van.’ Zo eindigt het Evangelielezing. Wie doorleest, krijgt vervolgens twee keer de woorden onder ogen: ‘en zij geloofden het niet’. De verrijzenis is geen nieuws dat direct aanslaat en als een lopend vuurtje verder gaat. Wij mensen staan niet direct in vuur en vlam. We zijn eerder als vochtig hout dat maar niet branden wil. Een hoop walm. Maar de aanhouder wint. En de aanhouder is Jezus, de Gekruisigde, de Verrezen. ‘Hij is verrezen, Hij gaat u voor’. Jezus neemt steeds weer het initiatief als wij terneer zitten. Of zelfs wegvlugten, zoals de vrouwen. Hoe weten we dat? Uit het simpele feit dat wij deze woorden lezen! De vrouwen zijn blijkbaar niet *blijven* zwijgen. De Levende is opnieuw verschenen. ‘Hij is verrezen.’ Bange, wegvlugtende wezens zijn veranderd in missionarissen. ‘Hij gaat u voor naar Galilea’. Daar begon het allemaal. Van daaruit gaat het ook verder, de wereld in.

Gebed: Jezus, uw opstanding
is belofte van onze zalige opstanding,
is kracht voor vandaag,
is genadig licht over ons verleden.
Wij danken en aanbidden U.

“Johannes zag en geloofde.” (Johannes 20,8)

Inleiding

Christenen zijn ochtendmensen. Als iedereen nog slaapt, komen ze bijeen. Om te vieren dat er iemand nog vroeger opgestaan is dan zij.

Eerste lezing: Handelingen 10, 34a en 37-43

Vanaf Pasen horen we regelmatig lezen vanuit het boek Handelingen. Het gaat hierin ten diepste om de handelingen van de Verrezenen. Zijn adem inspireert de apostelen tot vrijmoedig getuigenis. Het woord ‘getuigen’ is cruciaal in het gelezen gedeelte (vs. 39.41.42.43). Getuigen zorgen ervoor dat Gods daden niet weggemoffeld en vergeten worden. Ze moeten wereldkundig gemaakt worden, steeds opnieuw. Heel onze christelijke taak bestaat uit getuigen. Niet jezelf centraal stellen, maar in woord en daad getuigen van Jezus’ opstanding. Onderschat niet de krachten die daar tegen in opstand komen. Ze proberen je monddood te maken. Te intimideren. In te palmen. Blijf innerlijk gericht op Jezus, zodat je vrijmoedig blijft getuigen. Onze inspirators zijn daarbij de apostelen, die meest als martelaar stierven. ‘Martelaar’ komt van het Griekse woord *martureo*: getuigen.

Gebed: Jezus, laat mijn leven getuigen van uw verrijzenis.

Vraag: Wat zou dat zijn, genezing van ‘de dwingelandij van de duivel’? (vs. 38)

Tweede lezing: Kolossenzen 3, 1-4

Kolosse was een stadje in wat nu Turkije heet. De kerk aldaar is waarschijnlijk gesticht door een medewerker van Paulus, en nu schrijft hij ze zelf een brief. Het robuuste Kolosse is tot stof vergaan; het dunne briefje wordt wereldwijd gelezen. Want hier staan dingen die je nergens anders hoort. Dooponderwijs. Zoals dit: ‘uw leven is met Christus verborgen in God’. Dat is iets om lang over na te denken. In de catechismus staat te lezen dat de uitverkorenen in de hemel hun identiteit behouden, ‘of beter gezegd: zij vinden er hun ware identiteit’ (§ 1025). Dan pas zijn we werkelijk onszelf. Tot die tijd zoeken we ernaar, met een heilige nieuwsgierigheid.

Gebed: Verrezenen, trek mij tot U met uw licht.

Vraag: Ben ik op zoek naar mezelf?

Evangelie: Johannes 20, 1-9

Drie personen treden hier op. Allereerst Maria Magdalena. Een heel toegewijde vrouw, die ook bij het kruis gestaan heeft, bij de maagd Maria. Uit Maria Magdalena zijn zeven demonen geworpen (Lucas 8,2) en ze is nadien onafscheidelijk van Jezus geweest. De vrouwen ‘zeiden niemand iets’ (Marcus 16,8), maar Maria Magdalena doorbreekt het zwijgen. Ze vertelt dat Jezus weg is. Dan is er Simon Petrus. Hij voelt zich loodzwaar. Hij heeft Jezus verloochend. Een slecht begin van zijn pontificaat. Normaal altijd haantje de voorste, rent hij nu minder snel dan de derde persoon in dit gebeuren: ‘de andere leerling’, die ook ‘de door Jezus beminde leerling’ heet. Schrijver van het Johannesevangelie. Hij arriveert als eerste bij het graf, maar laat Petrus-de-paus respectvol als eerste naar binnen gaan. Petrus ziet. De andere leerling ziet en gelooft. Waarom gelooft hij als eerste? Ik denk, dat doet de liefde van Jezus. Johannes’ gevoelige hart registreert de levende liefde van Jezus. Johannes is een ontvankelijke ziel. Zulke mensen gaan voorop in het geloof.

Gebed: Heer, laat mij zien en geloven.

Vraag: Op ‘wie van de drie’ lijkt u het meest, vindt u?